

30. yıl

TÜRKİYE'DE EĞİTİM YAYINCILIĞI

Türkiye'de Eğitim Sistemi

1983 – 1995: Zorunlu eğitim 5 yıl (ilkokul)

1997: Zorunlu eğitim 8 yıl oldu (ilköğretim: ilkokul ve ortaokul, 5+3 yıl)

2004: İlköğretim müfredatında ilk büyük değişiklik, pilot uygulama

2005: Pilot uygulamanın genele yayılması

2005: Lise eğitimi 4 yıla çıktı, liseye giriş sınavı değişti (LGS'den OKS'ye geçiş, tek sınavlı sistem devam)

2007: Liseye giriş sınavı değişti (OKS'den SBS'ye – tek sınavdan üç sınava – geçiş)

2010: Liseye giriş sınavının yapısında değişiklik (yeniden tek sınava dönüş)

2012: Zorunlu eğitim 12 yıl (4+4+4) oldu (ilköğretim: ilkokul ve ortaokul; ortaöğretim: lise)

2013: Liseye geçiş sınavı değişti (SBS'den TEOG'a geçiş, okul yılına yayılan iki sınav)

2017: Liseye geçiş sınavı TEOG kaldırıldı, üniversiteye giriş sınavları YGS ve LYS kaldırıldı

Türkiye'de Eğitim Sistemi

2012'den itibaren 12 yıl zorunlu eğitim:

- **İlköğretim:** 4 yıl (ilkokul) + 4 yıl (ortaokul) (5,5 – 14 yaş arası)
Ortaokullar: genel, imam hatip ortaokulları, açık öğretim ortaokulları
- **Ortaöğretim:** 4 yıl (lise) (14 – 18 yaş arası)
Liseler: meslek lisesi, Anadolu lisesi, fen lisesi, imam hatip lisesi, güzel sanatlar lisesi, açık öğretim lisesi

Eğitim Öğretim Yılı: Eylül ayında başlar, Haziran ayında sona erer.

Türkiye'de Eğitim Sistemi

2016-2017 Eğitim Öğretim Yılı

K-12'deki toplam öğrenci sayısı: 16,376,815

K 1-4: 4,972,430

K 5-8: 5,554,415

K 9-12: 5,849,970

Özel okul öğrencilerinin toplamdaki payı: %7.

Eğitim kademesi (Level of education)	Okul/ Kurum School/ Institution	Öğrenci Sayısı Number of Students
İlkokul Primary school	25 479	4 972 430
İlkokul (resmi) Primary school (public)	24 155	4 759 317
İlkokul (özel) Primary school (private)	1 324	213 113
Ortaokul Lower secondary school	17 879	5 554 415
Ortaokul (resmi) Lower secondary school (public)	16 397	5 066 780
Ortaokul (özel) Lower secondary school (private)	1 481	288 766
Açık öğretim ortaokulu Open lower secondary school	1	198 869
Ortaöğretim (Genel+Mesleki Ortaöğretim+Din Öğretimi) Upper secondary education (General secondary education+Vocational and technical secondary education+Religious education)	11 076	5 849 970
Ortaöğretim (resmi) Upper secondary education (public)	8 457	3 780 552
Ortaöğretim (özel) Upper secondary education (private)	2 618	514 480
Açıköğretim lisesi Open education high school	1	1 554 938

Türkiye’de Yayıncılık – Üretim (2016)

Kategoriler	Bandrol adet	ISBN
Yetişkin (Araştırma-İnceleme)	65.234.178	11.150
Yetişkin Kurgu (Edebiyat-Sanat)	20.226.792	9.166
Çocuk-Gençlik Kitapları	32.459.781	8.618
İnanç Kitapları	50.454.835	3.320
Akademik Yayınlar	4.997.328	7.481
Eğitim Kitapları	224.968.715	14.711
İthal Kitaplar	5.787.664	–
Toplam	404.129.293	54.446
Ücretsiz dağıtılan ders kitapları	262.736.286	

Türkiye’de Eğitim Yayıncılığı

2016:

- Toplam bandrol sayısı: 404.129.293
- Eğitim yayıncılığı bandrol sayısı: 224.968.715

2017 Ağustos

- Toplam bandrol sayısı: 53.138.267
- Eğitim yayıncılığı bandrol sayısı: 38.107.110

2017 İlk 9 Ay

- Toplam bandrol sayısı: 315.881.151
- Eğitim yayıncılığı bandrol sayısı: 142.007.170

*Bandrol:Türkiye’de piyasaya sunulan kitapların orijinal olduklarını işaretlemek amacıyla bazı kategoriler hariç tüm kitaplara uygulanması gereken, üzerindeki karekodda esere ait bilgiler barındıran, holografik özellikli güvenlik etiketi. Pazar verisi olarak, üretilen kitap nüsha sayısını sunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz dağıtılan ders kitaplarının bandrol zorunluluğu yoktur.

Türkiye Kitap Perakende Pazarı (2016)

Segmentler	Mevcut (milyon \$)	Mevcut (milyon \$)	Pazar Payı (%)
Eğitim Yayınları		1.094	51.44%
a. Ders kitapları	150		
b. Yardımcı ders kitapları	88		
c. Sınava hazırlık kitapları	856		
Kültür Yayınları		833	39.21%
a. Yetişkin kurgu (edebiyat)	112		
b. Yetişkin kurgu dışı (inceleme- araştırma)	414		
c. İnanç	219		
d. Çocuk ve ilk gençlik	88		
Akademik Yayınlar		45	2,13%
İthal Yayınlar		153	7,21%
a. İngilizce Dil Öğretim Kitapları (ELT)	72		
b. Diğer ithal kitaplar (akademik, kütüphane alımı vb.)	81		
TOPLAM		2.126	100,00%

Ders Kitapları

- Ders kitapları, Milli Eğitim Bakanlığı veya özel yayınevleri tarafından, Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinde belirtilen koşullara göre hazırlanmaktadır.
- Hazırlanan taslak ders kitapları müfredata uygunluk açısından, Milli Eğitim Bakanlığının bilimsel danışma ve karar organı olan Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından panel sistemi (inceleme komisyonu) yoluyla incelenerek onaylanmakta veya reddedilmektedir.
- Onaylanan her kitabın Bakanlık tarafından satın alınması zorunluluğu yoktur.
- 2017 yılında kitabı onaylanan yayınevi sayısı: 103 (*toplam eğitim yayıncısı sayısı: 250*)

Ders Kitapları

- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ders kitapları, tüm ders kitaplarının yaklaşık %50'sini oluşturmaktadır.
- Özel sektörden ihale usulüyle satın alınan ders kitapları, geri kalan %50'yi oluşturmaktadır.
- Fiyatların çok düşük olması özel sektör yayıncılarını zarara uğratmaktadır.
- 2017 yılında satın alınan ders kitaplarının ekonomik büyüklüğü yaklaşık 141 milyon USD'dir.

Ders Kitapları - Dağıtım

- Ders kitapları, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılmaktadır.
- 2016 yılında MEB tarafından ücretsiz dağıtılan kitap adedi: 262,736,286.
- Dağıtım, merkezi olarak ve kargo firmaları ile yapılmaktadır, kitabevleri ve dağıtımıcılar dağıtım mekanizması içinde yer almamaktadır.

Müfredat Değişiklikleri ve Eğitim Yayıncılığına Etkileri

- Müfredat, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanmaktadır.
- Müfredat değişiklikleri çok sık yapılmaktadır.
- Değişiklikler sonrasında eğitim yayıncılarına yeni içerik hazırlayabilmeleri için yeterli zaman bırakılmamaktadır.
- Müfredat değişikliklerinden sonra, onay almıő ders kitaplarında revizyonlar istenebilmekte, bazen ders kitaplarının tamamen baőtan yazılması gerekmektedir. Her iki durumda da yayıncılar için ticari kayıp ortaya çıkmaktadır.

Müfredat Değişiklikleri ve Eğitim Yayıncılığına Etkileri

- 2017-2018 eğitim öğretim yılı müfredat çalışmaları, 2017 Ocak ayında taslak olarak kamuoyuna sunulmuş, görüş toplanmıştır.
- 2017 Ocak ayında MEB tarafından, yeni müfredatın 2017-2018 eğitim öğretim yılında öncelikle 1, 5 ve 9. sınıflara uygulanacağı; tüm sınıflarda uygulanmasına ise 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren yıl yıl kademeli olarak geçileceği açıklanmıştır.
- Yeni müfredat, 2017 Temmuz ayında açıklanmıştır. Kademeli geçişin kaldırılarak yeni müfredatın tüm sınıflarda uygulanmasına tek seferde, 2018-2019 eğitim öğretim yılında geçileceği belirtilmiştir.
- Müfredat değişikliklerinde kademeli geçişin olmaması, yayıncıları zora sokmakta ve zarara uğratmaktadır.

Sınav Sistemi Değişiklikleri ve Eğitim Yayıncılığına Etkileri

TEOG (ilköğretimden ortaöğretime geçiş sınavları)

- 8. sınıfta, bir okul yılı içerisinde 6 temel dersten her dönemde birer tane olmak üzere ülke genelinde ortak yapılan merkezi sınavlardır.
- 2013-2014 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır.
- 2017-2018 eğitim öğretim yılının başında (2017 Eylül ayında), bu yıldan itibaren geçerli olmak üzere kaldırılacağı açıklanmıştır.

Sınav Sistemi Değişiklikleri ve Eğitim Yayıncılığına Etkileri

- 2017-2018 eğitim öğretim yılında TEOG sınavına girmesi beklenen yaklaşık 1,2 milyon 8. sınıf öğrencisi bulunmaktadır.
- Piyasadaki TEOG hazırlık kitaplarının sayısı yaklaşık 30 milyon civarındadır. Bu sayının karşılığı yaklaşık 200 milyon USD'dir.
- Eğitim öğretim yılı başında yapılan bu ani değişiklik nedeniyle, TEOG hazırlık kitapları üretmiş olan pek çok yayınevinin kitapları kullanılamaz hale gelmiş, yayınevlerinin ciddi zararı olmuştur.

Sınav Sistemi Değişiklikleri ve Eğitim Yayıncılığına Etkileri

- TEOG ile üniversiteye giriş sınavları olan YGS ve LYS hazırlık kitaplarının birlikte piyasadaki toplam sayısı 100 milyonun üzerindedir.
- Bu 100 milyon kitabın elde kalmasıyla, buradaki pazar kaybı tahminen 560 milyon USD'dir. (2 milyar TL)

Yardımcı ders kitapları ve Yabancı Dil Öğretim kitapları

- Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinde «Bakanlık tarafından belirlenmeyen ders kitapları ile okutulacak diğer eğitim araçları öğrencilere aldırılmaz» denilmektedir.
- 2017-2018 eğitim öğretim yılında 5. sınıflarda yabancı dil ağırlıklı eğitim pilot uygulamasına başlanmaktadır.
- Pilot uygulama için 81 ilde 620 okul belirlenmiştir. Okullarda MEB tarafından temin edilerek dağıtılacak öğretim materyalleri kullanılacaktır.

Okullarda İzinsiz Fotokopi

- Okullarda dağıtılan örnek kitaplar, okullarda yer alan fotokopi makineleriyle hak sahiplerinden izin alınmadan kısmen veya tamamen çoğaltılarak veya çeşitli kitaplardan derlemeler yapılarak, öğrencilere dağıtılmaktadır.
- Fotokopiler öğrencilere ücretsiz dağıtılmakta, ancak öğrencilerden okul dönemi başında fotokopi bedeli toplanmaktadır.
- Bu çoğaltımlar için hak sahiplerine telif bedeli ödenmemektedir.
- Bu konu, Türkiye Yayıncılar Birliği'nin takip ettiği temel konulardan biridir. Çeşitli toplantılarda konuya dikkat çekilmiş, ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na okulları bu ihlallerle ilgili uyardıkları için bilgilendirici yazılar gönderilmiştir.

Eğitim İstisnaları

Türkiye’de mevcut Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda (telif hakları mevzuatı), eğitim amaçlı kullanımlara yönelik iki istisna yer almaktadır:

- **Temsil Serbestisi, Madde 33**

«...Yayımlanmış bir eserin; tüm eğitim ve öğretim kurumlarında, yüzyüze eğitim ve öğretim maksadıyla doğrudan veya dolaylı kâr amacı gütmeksizin temsili, eser sahibinin ve eserin adının mutata şekilde açıklanması şartıyla serbesttir.»

- **Eğitim ve öğretim için seçme ve toplama eserler, Madde 34**

«...Yayımlanmış musiki, ilim ve edebiyat eserlerinden ve alenileşmiş güzel sanat eserlerinden, maksadın haklı göstereceği bir nispet dahilinde iktibaslar yapılmak suretiyle, hal ve vaziyetinden eğitim ve öğretim gayesine tahsis edildiği anlaşılan seçme ve toplama eserler vücuda getirilmesi serbesttir. 2 nci maddenin üçüncü bendinde ve 4 üncü maddenin birinci fıkrasının birinci ve beşinci bentlerinde gösterilen neviden eserler, ancak seçme ve toplama eserin münderecatını aydınlatmak üzere iktibas edilebilir. Ancak bu serbestlik, hak sahibinin meşru menfaatlerine haklı bir sebep olmadan zarar verir veya eserden normal yararlanma ile çelişir şekilde kullanılamaz. Münhasıran okullara mahsus olarak hazırlanan ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onanan (okul-radyo) yayımları için de birinci fıkraya hükümleri uygulanır....

Bütün bu hallerde eser ve eser sahibinin adı mutata şekilde zikredilmek icap eder.»

Eğitim İstisnaları

- Madde metinlerinin yanlış yorumlanmaya müsait olması sebebiyle, özellikle Madde 34'te yer alan istisna, uygulamada telif haklarının yaygın biçimde ihlal edilmesine sebep olmuştur.
- Uzun zamandır sürmekte olan çalışmaların sonucunda, 2017 Mayıs ayında bir kanun değişiklik taslağı yayınlanmıştır.
- Değişiklik taslağında, Madde 33'e uzaktan eğitim eklenmiş, Madde 34'te herhangi bir değişiklik önerilmemiştir.

Eğitimde Dijitalleşme

- Milli Eğitim Bakanlığı

Fatih Projesi:

- 2010 Kasım ayında kamuoyu ile paylaşıldı.
- 2015 yılı sonuna kadar tamamlanması hedeflenmekteydi.
- Henüz tamamlanmamıştır, tamamlanması MEB'in hedefleri arasında yer almaktadır.
- Proje bütçesinin büyük kısmı donanım için öngörölmüş, içerik için çok fazla bütçe öngörölmemiştir.
- Projenin internet portalı olan EBA'da (www.eba.gov.tr) bazı interaktif içerikler ve MEB'in kendi yayını olan ders kitaplarının PDF'leri yer almaktadır.
- Müfredat çerçevesinde okutulan ders kitapları da bu portal üzerinde PDF olarak kamuya açık bir şekilde yer almaktadır.
- Projenin donanım aşamasında pek çok okulda teknolojik altyapı sorunları ortaya çıkmıştır.

- Özel Sektör

- Eğitim yayıncıları kendi dijital içerik projelerini bireysel olarak geliştirmektedirler.

Ulusal Yayın Kongresi

- 2009 yılında Türkiye’de tüm ilgili devlet kurumlarının ve özel sektörün katılımıyla 5. Ulusal Yayın Kongresi düzenlenmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı yetkilileriyle de mutabakat halinde alınan Kongre kararları içerisinde;
  - Eğitim yayıncılarına ani değişikliklerden doğan zararlarını gidermeleri ve yeni kitaplar hazırlayabilmeleri için yeterli süre tanınması,
  - Gerekli bilgilendirmelerin zamanında ve kapsamlı biçimde yapılması,

yer almaktadır.

Türkiye Yayıncılar Birliği, 6. Ulusal Yayın Kongresi’nin yapılmasını istemektedir.

Türkiye Yayıncılar Birliği'nin Çözüm Önerileri

- Ders kitabı seçim ve onay süreçleri kısa sürmeli, şeffaf olmalı, nesnel ve eğitim kalitesine dönük kriterlere dayanmalıdır.
- Ders kitapları alım ihaleleri mal alımı değil, hizmet alımı şeklinde düzenlenmelidir.

Türkiye Yayıncılar Birliği'nin Çözüm Önerileri

- Çeşitliliğin artması ve sektörün gelişebilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı ders kitabı yayıncılığından çekilmeli, sadece süreçleri düzenleyici konumda olmalıdır.
- Müfredat değişiklikleri yapılırken eğitim yayıncıları paydaş olarak sürece dahil edilmeli, çok sık değişiklik yapılmamalı, yayıncılara yeterli süre tanınmalıdır.

Türkiye Yayıncılar Birliği'nin Çözüm Önerileri

- Ders kitaplarının dağıtımında kitabevleri ve dağıtımcılar mekanizmaya dahil edilmelidir.
- Öğretmenlere okutacakları kitabı seçme özgürlüğü tanınmalıdır.
- Okullarda hak sahiplerinden izin alınmadan yapılan çoğaltımlarla ilgili okul yöneticileri ve öğretmenler sürekli olarak bilgilendirilmelidir.

Türkiye Yayıncılar Birliği'nin Çözüm Önerileri

- Fatih Projesinde içerikler yayıncılardan adil bedellerle, üretim maliyetleri ve telif hakları gözetilerek alınmalıdır.
- Eğitim istisnalarıyla ilgili kanun maddeleri yanlış yorumlara sebep olmayacak şekilde net olarak düzenlenmeli, kanun değişiklik taslağında öngörülen (ve doğası gereği dijital çoğaltımları kapsayan) uzaktan eğitim taslaktan çıkartılmalıdır.
- Eğitim yayıncılığını ve kaliteli içeriği destekleyen yeni politikalar geliştirilmeli, yayıncılık sektörü devletin kalkınma planları içinde reel sektör olarak yer almalıdır.

30. yıl

Teşekkürler...